

Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" arasında mərkəzlərin yeni mərhələsi başlayır

Qloballaşma dövrünün mühüm tendensiyalarından biri elmi bilikliyin təhsil sistemində rolunun artması, innovasiya siyasəti, təlim texnologiyaları ilə əlaqəli təhsil müəssisələrinin təbiiqinin genişlənməsi və universitetlərin elmi-tədqiqat statusunun möhkəmlənməsi ilə müəyyən olunmasıdır. Dekabrın 5-də Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi və "Clarivate Analytics" arasında mərkəzlərin yeni mərhələsinin başlanmasının rəsmiləşdirilməsi və elmi fəaliyyətin genişləndirilməsi üçün əlverişli şəraitin müəkkafatlandırılması mərasimində sənədləndirilən fikirlər Azərbaycan təhsilində intellektual potensialın, elmi bilikliyin inkişafına, elmi-təhsilin inteqrasiyasına göstərilən yüksək diqqətdən xəbərdar verirdi.

Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu və "Clarivate Analytics" şirkətinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən mərasimdə çəkilən təhsil naziri Ceyhun Bayramov qeyd edib ki, elmin inkişafında təhsil və innovasiyalar arasında qəsdən həmiyyət varsa, innovasiyalar inkişafında da elm və təhsilin bir o qədər həmiyyətli mövcuddur. Bu isə onu deməyə imkan verir ki, bilik iqtisadiyyatı və informasiya cəmiyyəti dövründə hərtərəfli uşur modeli təhsil, elm və innovasiyalar arasında hərtərəfli əlaqəni qəil edən alqoritmlərin düzgün istifadəsində əsaslıdır.

Bu baxımdan, təcrübəni onu göstərir ki, dünya səviyyəsində belə bir mərkəzlərin təşkilatı olunduğu üçün uyğun məkanlar məhz universitetlər hesab olunur. "Biz dünya təcrübəsini nəzərə salsaq, görürük ki, Harvard, MIT, Stanford, Oksford, Kembriç və bu kimi digər universitetlər bu vəhdəti çox yüksək səviyyədə təşkilat etmişlər. Nəhəng nailiyyətlər əldə edib, dünyada elm mərkəzlərinə çevriliblər". deyən C. Bayramov bildirib ki, Nazir vəlavə edib ki, eyni zamanda elmi fəaliyyətin səmərəli təşkilinin real iqtisadiyyatın tələbatlarına uyğun həyata keçirilməsi bu təhsil müəssisələrini dünyada innovasiya istehsalçılarının və innovasiya ixracatçıları arasında çevirib. Bundan vəlavə, innovasiyalar nə səmərəli istifadə edilərinin, yüksək ixtisaslı tələmə xəssislərin hazırlanması əlaqəli təhsil müəssisələrində məzmununun daim təkmilləşdirilməsinə zəruri edir.

3 illik fəaliyyət dövrünün məsbət nəticələri

Nə Nazir əlaqəli təhsilin inkişafı tendensiyalarından, universitetlərin inkişafında elmi fəaliyyətin rolundan danışıarkən, xüsusi olaraq, 16 noyabr 2018-ci il tarixində ölkə başçısı cənab İlham Əliyev tərəfindən imzalanmış "2019-2023-cü illərin üçün Azərbaycan Respublikasında əlaqəli təhsil sisteminin rəqəbatliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın xüsusi həmiyyətli dəstəyində qeyd edib. Nazir bildirib ki, müasir dövrün tendensiyalarını nəzərə alaraq elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması, innovasiyaların təlim-tədris metodologiyalarından istifadə olunaraq ikili diplom proqramları arasında təsis edilməsi, qabaqcıl beynəlxalq professor-müəllim heyətinin Azərbaycana dəvət edilməsi, gənc alimlərin dünyanı aparıcı əlaqəli təhsil müəssisələrində doktorantura təhsilinin maliyyəlişdirilməsi və digər çox konkret hədəfləri müəyyən edən Dövlət Proqramı, tam məminliklə demək olar ki, digər komponentləri ilə yanaşı, o cümlədən Azərbaycan əlaqəli təhsil sisteminin elmi fəaliyyətin inkişafı etdirilməsi və stimullaşdırılması məstəsnə xidmət edəcəkdir. "Azərbaycan əlaqəli təhsil müəssisələrində elmi fəaliyyətin keyfiyyətli yeni mərhələyə qəxarılması onun inkişafına təkan verilməsi baxımdan, hesab edirəm ki, 2015-ci ildə Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" şirkəti arasında Azərbaycan əlaqəli təhsil müəssisələrində dünyanı nə böyük elmi məlumat platformasına qəxəllənən təmin olunmasına dair 2015-2018-ci illər üzrə birgə mərkəzlərin özündə ehtiva edən müqavilənin imzalanması da xüsusi yer tutur".

Bu müqavilə nəticəsində Azərbaycanın 40 əlaqəli təhsil müəssisəsi dünyanı aparıcı jurnalların, yüksək impakt faktorlu jurnalların elmi bazalarına, konfrans materiallarına, monoqrafiyalara qəxəllənən əldə edib: "Eyni zamanda əlaqəli məktəblərimizin professor-müəllim heyəti, o cümlədən təhsil alanlar üçün çoxsaylı seminarlar, treninqlər keçirilib. "Tədqiqat üsulları" adlı fənn hazırlanaraq universitetlərimizin magistratura pilləsində təbiiqinə başlanıb və bu 3 illik fəaliyyət dövründə həyata keçirilib. İllərin artıq ilkin məsbət nəticələri müəhd edilir. Belə ki, bu müddət ərzində Azərbaycanda yüksək impakt faktorlu jurnallarda alimlərimizin dərc olunmuş məqalələrinin sayı 75 faiz artıb. Sərf əlaqəli təhsil müəssisələrində danışıq qəsa, bu artım dinamikası daha yüksək olub. Burada 88 faizlik bir fərq var, demək olar ki, rəqəmlər 2 dəfə artıb".

“Clarivate Analytics”in 2017-ci il üçün təqdim etdiyi rəqəmlərə istinad edən nazir qeyd edib ki, Azərbaycan alimlərinin dünyanı yüksək impakt faktorlu jurnallarında dərc olunması məqalələrinin sayı 1160 olub ki, bu da müstəqillik dövründə maksimum göstəricidir. Azərbaycanın inkişaf dinamikası və tempinə görə regionda birinci yeri qazanıb. Bundan əlavə, 2015-ci ildə Azərbaycanın beynəlxalq reytinglərdə indekslərinə jurnalların sayı 2 idisə, bu gün onların sayı 7-yə çatıb. “Bütün bu sözlərin nəzərə alınaraq Təhsil Nazirliyi tərəfindən qərar qəbul edilib ki, “Clarivate Analytics”-ə bir il əvvəlki bu məqalələrin növbəti 3 il ərzində dərc davam etdirilsin. Təhsil Nazirliyi və “Clarivate Analytics” arasında imzalanacaq növbəti müqavilə 2019-2021-ci illəri əhatə edəcək”, - deyən nazir bildirib.

Kəmiyyətə nə keyfiyyət?

Son 3 ilin müsbət tendensiyaları nə nəzərə alan Təhsil Nazirliyi növbəti məqalələrin mərhələsində “Clarivate Analytics”-ə bir il əvvəlki elmin nəzərə alınması keyfiyyətinə diqqətə saxlayacaq. Bu barədə nazir Ceyhun Bayramovun sözləndirdiyi fikirlərə əlavə edib: “Biz birinci mərhələdə daha çox məarifləndirici, daha çox imkanların təqdim olunmasını, bizim gələcək alimlərin tədqiqatçıları üçün bu işdə daha fəallıq tələb etmələrini təmin edilməsi və siyasətin kəmiyyət göstəriciləri barədə danışdıqda, düşünürük ki, növbəti illərdə daha çox keyfiyyət göstəricilərinə diqqət yetirməliyik”. Sadəcə olaraq, dərc olunan məqalələrin sayından deyil, onlara istinad indekslərinə analiz edilməli, bizim alimlərin xarici ölkələrin alimləri ilə birgə fəaliyyətinin nəticələri təhlil olunmalıdır.

Eyni zamanda, yeni imzalanan müqavilədə digər dillərdə olan region ölkələrinin də aparıcı bazalarına daxil olma imkanları nə özündə ehtiva edir. Azərbaycan haqqında bir neçə təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin analitik təhlilini aparmaları nəzərdə tutan InCites platformasına çıxış imkanları da sahib olur.

Nazir təmin olduğunu bildirib ki, bu məqalələrin nəticəsində biz növbəti illərdə də artıq müəahidə edilən müsbət dinamikanı davamən müəahidə edəcəyik.

Elmin nəticələri o vaxt həqiqiyyətə olmur ki...

Daha sonra çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun icraçı direktoru Elçin Babayev qeyd edib ki, alimlərimizin “Clarivate Analytics”in elmi bazasına çıxışını təmin etməsi və bunun nəticəsində uğur qazanması bu məqalələrin davam etdirilməsinə zəruri edir. “Ölkədə elmi təhsilin inkişafı üçün bütün bütünlüklə zəruri tədbirlər həyata keçirilməlidir, kadrlar hazırlanmalı, yüksək diqqətə yetirilir və burada öz bəhrələrini elm məhsulunda göstərməlidir. Bu elmi məhsulun özünün tərsinə gəlməsi isə iqtisadi inkişafı təhdid edir. Növbəti mərhələdə də bu elmi məhsulların nüfuzlu jurnallarda nəşr olunması və onlara istinadların verilməsi, bunun da sayında beynəlxalq məqalələrin qurulmasıdır. Elmin nəticələri o vaxt həqiqiyyətə olmur ki, ölkəyə müasir dövrün tələbi olan innovasiyalar gətirsin və müxtəlif ölkələrdə olan alimləri bu məqalələrin yüksək səviyyədə həyata keçirilsin”.

O, mühüm vəzifələrdə nədənsə arkadaşın müəlliflik hüququnun qorunması, plagiat, “yurtçu jurnal”ların fəaliyyətinin qarşısını almaq və nəşr edib: “Biz çox sevinirik ki, bir neçə qurum bu məsələdə çox fəallıq göstərərək öz töhfəsini verərkəndir. Eyni zamanda “Clarivate Analytics”in davamlı seminarları, qeyd edən bilirik. Bundan başqa, Ali Attestasiya Komissiyasında son günlərdə başlanan yeni struktur islahatları, AMEA-nın özündə aparılan islahatlar, Təhsil Nazirliyi strukturlarında olan yüksək inkişaf dinamikası bizə ümid verir ki, gələcəkdə bu cür problemlərdən azad olacağıq”.

Onun sözlərinə görə, Təhsil Nazirliyi hələ 2013-cü ildə “Thomson Reuters”-ə bir il əvvəlki məqalələrinə dair

müqavilə imzalamaqla qətiyyətlə addımlar atdılar. "Çoxları bəlkə də bu mərkəzlərin bəhrə verməsinə übhə ilə yanaşdı. Bəhrə isə göz qabağında. Baxmayaraq ki, ilkin mərhələdə kəmiyyət diqqət yönəldi, qarşdakı illərdə bu, özünü keyfiyyətə də göstərəcək. Slid, Təhsil Nazirliyinin bu addımına hamımız üçün örnək olmalıdır".

Elçin Elçin Babayeva Azərbaycanın ənənəli olunan "impakt" faktorlu jurnalların sayının 2 dəfə artıb, biləcəyinin mümkünlüyünü və bu istiqamətdə müyyənləşdirilən nəzərdə tutulduğunu deyib.

"Yaxşı məlumat yaxşı innovasiyalara böyük bir cəhət açırdı"

"Clarivate Analytics" şirkətinin konsorsium rəhbəri, üzrə global direktoru Zabel Reiss qeyd edib ki, Azərbaycanın 40-ə qədər ali təhsil müəssisəsinin beynəlxalq elmi bazalara çıxması təqdir olunmalıdır. Beynəlxalq bazalara çıxmanın olması bizim doğru yolda olmağımıza dəlalət edir. Onun sözlərinə görə, müasir cəhətlərə adekvat olaraq əsas diqqətimizi elmə, innovasiyalara yönəltməliyik. Bizim məlumatlara, verilənlərə böyük ehtiyacımız var. Biz kifayət qədər məlumat bolluğu içindəyəmiz. Məlumatların doğru idarə edilməsi və bu ilə məhsul olan tədqiqatçılar bu sahədə, bu məlumatlara çıxışın, üzliyi bir sıra problemlərin həlli istiqamətində doğru düzgün məlumatların seçilməsi çox vacibdir. Elə bu zərurətdən də "Clarivate Analytics" meydana çıxdı. "Biz inanırıq ki, global səviyyədə bizim bizim bu günə kimi əldə etdiyimiz təcrübə və bilik, Azərbaycanı daha zəngin elmi potensialına, öfəqlərinin genişləndirilməsinə, eləcə də Azərbaycanın alimlərinin də elmi cəmiyyətə qoşulması və onları nərsəyə gətirdiyi məhsulun, elmi ilərin beynəlxalq səviyyədə nəzərdə tutulmasına və tanınmasına və vacib verəcək. Yaxşı məlumat yaxşı innovasiyalara böyük bir cəhət açırdı".

"Publikasiya aktivliyi elm və təhsilin inkişafını göstərir"

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik Dilqəm Tağıyev sözünü beləliklə, "dünyanın dinamik inkişafda olduğu, heç kimdə übhə yaratmıran. Ancaq bu inkişafda Azərbaycanın yer alması çox sevindiricidir. Publikasiya aktivliyini görə Azərbaycanın regionda birinci yeri tutması sevindiricidir. Bu, Azərbaycan elmi və təhsilinin böyük uğurlarıdır. Elmi nəzərin qiymətini vermək, statistikasını aparmaq baxından "Clarivate Analytics" in rolu böyükdür. Lakin elmi jurnalların səviyyəsi onları nə sayı ilə tərs mütənasıbdır. Jurnalların sayı aradıqca orda hər cür iləri çıxardır. Bu, yalançı elm, plagiat da ola bilər. Ona görə də məhsul nüfuzlu jurnalların olması, onları nə qiymətləndirilməsi və onlarda məqalələrin çıxarılması, bəttə ki, elmi fəaliyyətin əsas növlərindən biri hesab olunur. Azərbaycanda çıxarılan 1160 məqalənin təxminən 600-dən yuxarısı, daha dəqiqi 607-si AMEA-nın təqatları nə payına düşür. Ancaq ali təhsil sistemində bu rəqəm getdikcə sürətlə artır. Bu da elmi təhsil arasındakı integrasiyaya xidmət edir. Alimlərin çıxardığı məqalələrin 25 faizi beynəlxalq mərkəzlərdə qəbulu, yəni xarici alimlərlə birgə çıxarılır. Bunu isə təbii ki, artırmaq lazımdır, çünki beynəlxalq mərkəzlərdə olmasaydı, nə innovasiyalarda çətinlik, inkişaf nail olmaq çətin məsələdir. Bu baxımdan "Clarivate Analytics" in ölkədə seminarlar keçirməsi, qiymətləndirməni aparması bu ilərin gələcək inkişafı üçün gözəl stimula yaradır.

Tədbirdə "Clarivate Analytics" şirkətinin Rusiya və MDB üzrə icraçı direktoru Oleq Utkin "2015-2018-ci illərdə "Web of Science" elmi bazasında Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinin nəticə və perspektivləri" adlı təqdimatı keçirilib.

Sonra Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" şirkəti arasında 2019-2021-ci illəri hədəfə mərkəzlərinə dair müqavilə imzalanıb. Müqavilə mövcud mərkəzlərinə hədəfə dair sinin genişləndirilməsini, "Web of Science" platformasının rüsdilləli elmi nəzərdə tutulması və ölkə üzrə elmi fəaliyyətinə hədəfə təhlilin imkan verən Citese platformasına çıxışın təmin olunmasını nəzərdə tutur.

Daha sonra "Web of Science Azerbaijan 2018" mükafatları təqdim edilib. Son illərdə nə aktivliyinin artım dinamikasına görə Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Dövlət iqtisad Universiteti, Azərbaycan

Tibb Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, publikasiya sayında ən yüksək nəticə göstərdiyin? gör?
Bak? Dövlət Universiteti, eləcə də? ?n m?hsuldar regional universitet kimi G?nc? Dövlət Universiteti “Web of Science
Azerbaijan-2018” mükafatlarına layiq görübl?r. Ülk Mükafatları eyni zamanda impact faktorlu jurnallarda yüksək
publikasiya aktivliyi nümayiş etdirmiş alim?kt?b alimlərin?, elmi tədqiqat institutları n?n m?kda?ları v? “Web of
Science” elmi bazasında təmsil olunan jurnalların redaksiya heyətlərinə də təqdim olunub.

[“Azərbaycan müəllimi” qəzeti](#)